

Uniwersalna Klasyfikacja Dziesiętna (UKD) pełni dwie podstawowe role: rolę systemu organizacji zbiorów bibliotecznych oraz rolę narzędzia wyszukiwania i przeglądania zawartości według klas tematycznych.

UKD jest wykorzystywana do klasyfikacji dokumentów, tworzenia schematów układu zbiorów na półkach.

UKD spełnia istotną rolę w międzynarodowej wymianie informacji ze względu na uniwersalny charakter, nieograniczony zakres dziedzinowy, uporządkowanie w drzewie klasyfikacyjnym.

W praktyce wykorzystywana jest zarówno w bibliotekach, bibliografiach, jak i w muzeach i archiwach, a także w internetowych serwisach informacyjnych o zasobach globalnej sieci oraz jako podstawa map wiedzy dla tworzenia tezaursów, klasyfikacji specjalistycznych, taksonomii i ontologii wykorzystywanych w systemach zarządzania wiedzą.

Przedstawiona publikacja ma charakter poradnika przeznaczonego dla bibliotekarzy. **Celem jest przedstawienie zasad zapisu pionowego Uniwersalnej Klasyfikacji Dziesiętnej, stosowanego w „Przewodniku Bibliograficznym” od 2011 roku.**

Do tej pory bibliotekarze korzystali z podręcznika *Wprowadzenie do uniwersalnej klasyfikacji dziesiętnej* Olgierda Unguriana¹ oraz z podręcznika Barbary Sosińskiej-Kalaty *Uniwersalna Klasyfikacja Dziesiętna*². Publikacje te prezentowały słownictwo i gramatykę UKD.

W pracy bieżącej korzystano przede wszystkim ze wstępów do tablic UKD, szczególnie tablic skróconych.

Użytkownik UKD w Polsce korzysta obecnie z tablic skróconych UDC-P058³, kartoteki wzorcowej UKD⁴, Biuletynów UKD⁵, UDC Summary⁶.

---

¹ O. Ungurian, *Wprowadzenie do uniwersalnej klasyfikacji dziesiętnej*, Warszawa 1966.

² B. Sosińska-Kalata, *Uniwersalna Klasyfikacja Dziesiętna*, Warszawa 1993.

³ *Uniwersalna Klasyfikacja Dziesiętna. Publikacja nr UDC-P058 autoryzowana przez Konsorcjum UKD nr licencji UDC-2005/06. Wydanie skrócone dla bieżącej bibliografii narodowej i bibliotek publicznych*, oprac. Teresa Turowska, Jolanta Hys, Joanna Kwiatkowska. ISBN 83-7009-447-3.

W poszczególnych rozdziałach zaprezentowano uwagi o charakterze uniwersalnym. Uwagi szczegółowe znajdują się w kartotece wzorcowej UKD: <http://mak.bn.org.pl/cgi-bin/KHW/makwww.exe?BM=3>.

W rozdziale pierwszym zaprezentowano charakterystykę UKD, historię w Polsce i na świecie.

W rozdziale drugim przedstawiono słownictwo i gramatykę UKD.

Rozdział trzeci prezentuje zasady ogólne zapisu pionowego.

W rozdziale czwartym omówiono kartotekę wzorcową UKD.

W kolejnych rozdziałach omówiono słownictwo UKD, tj. poddziały wspólne, działy główne 0-9. Każdy rozdział zawiera ogólną charakterystykę opisywanego poddziału albo działu UKD. W rozdziałach wyróżniono część poświęconą słownictwu danego działu z prezentacją głównych poddziałów specjalnych i sposobów ich rozbudowy oraz część poświęconą metodzie zapisu pionowego.

W opracowaniu tekstów wykorzystano wcześniej opracowane materiały metodyczne Pracowni UKD, np. artykuły z czasopism, materiały z konferencji, warsztatów i szkoleń oraz materiały zamieszczone w witrynie BN, np. Biuletyny UKD, materiały ze spotkań Zespołu ds. UKD.

Poradnik został przygotowany w Pracowni UKD Instytutu Bibliograficznego Biblioteki Narodowej.

---

⁴ Kartoteka wzorcową UKD [online]. [Dostęp 22 lipca 2013]. Dostępny w World Wide Web <http://mak.bn.org.pl/cgi-bin/KHW/makwww.exe?BM=3>.

⁵ Biuletyn UKD [online]. [Dostęp 22 lipca 2013]. Dostępny w World Wide Web <<http://www.bn.org.pl/dla-bibliotekarzy/ukd/biuletyn-ukd>>.

⁶ Universal Decimal Classification summary [online]. [Dostęp 22 lipca 2013]. Dostępny w World Wide Web <<http://www.udcc.org/udcsummary/php/index.php>>.